Newidiadau i gyflogaeth yn ymwneud â COVID

sut mae pobl ifanc wedi cael eu heffeithio a beth gellir ei wneud?

Christian Heathcote-Elliott, Prif Ymarferwr Iechyd Cyhoeddus

Ciarán Humphreys, Ymgynghorydd Iechyd Cyhoeddus, Uned Penderfynyddion Ehangach Iechyd

07 Gorffennaf 2021

GIG CYMRU NHS WALES | Iechyd Cyhoeddus Cymru Public Health Wales

Cenhedlaeth Z – cenhedlaeth goll?

Covid: Out-of-work young in Wales 'face being scarred'

4 March | Comments

Coronavirus pandemic

BBC Wales, Mawrth 2021

Black youth future prospects among 'worst affected by Covid-19'

Comment

EXCLUSIVE
Natalie Morris
Thursday 17 Dec 2020 9:27 am

90 SHARES

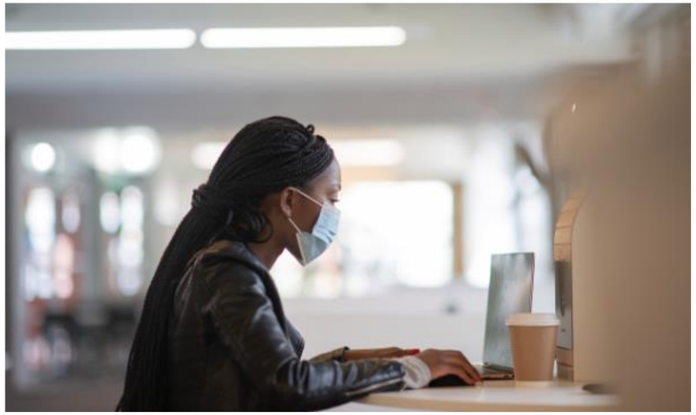

Metro, Rhagfyr 2020

Covid generation: UK youth unemployment 'set to triple to 80s levels'

Resolution Foundation report warns young people could be lost to long periods out of work

- Coronavirus – latest updates
- See all our coronavirus coverage

The Guardian, Hydref 2020

Ffeithiau allweddol

Mae pobl ifanc wedi cael eu heffeithio’n anghymesur

- 35.9% o bobl ifanc mewn cyflogaeth yng Nghymru yn gweithio yn y sectorau gafodd eu cau i lawr[1]
- 46.9% oedd cyfradd ymgymeriad cynllun ffyrlo ym mis Gorffennaf 2020 (ffigurau’r DU)[2]
- 7,770 o brentisiaethau yng Nghymru wedi eu rhoi ar ffyrlo ym mis Mai 2020[3]
- 9.5% o bobl 18-24 oed yng Nghymru yn hawlio budd-daliadau ym mis Gorffennaf 2020[4]
- Ôl-groniad o ryw 440,000 o brofion gyrru yn y DU oherwydd y pandemig[5]

1. Dadansoddiad Cyllidol Cymru (2020), 2. HMRC (2020) 3. Llywodraeth Cymru (2020), 4. Ystadegau Swyddogol y Farchnad Lafur Nomis (2021) 5. Wales Online, 29/06/21

Gwella cyfleoedd bywyd y genhedlaeth bresennol a chenedlaethau’r dyfodol

Newidiadau i gyflogaeth yn ymwneud â COVID-19 a chanlyniadau iechyd a thegwch iechyd

Yr hyn yr ydym yn ei wybod

Mewnwelediadau

Ymyriadau addawol

Mewnwelediadau ansoddol

Dull a maint sampl

33 o bobl ifanc 18-24 oed, amrywiaeth o amgylchiadau, 6 grŵp ffocws ar-lein

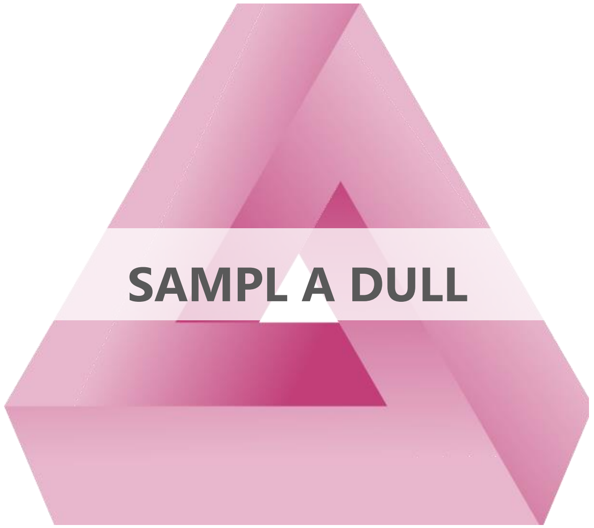

17 o gyfweliadau manwl gyda gwneuthurwyr a dylanwadwyr polisi

16 o sefydliadau'r trydydd sector, gweithdy ar-lein

Profiad pobl ifanc yn ymwneud â chyflogaeth a llywbrau i gyflogaeth ers i'r pandemig ddechrau

Mewnwelediadau ansoddol - canfyddiadau

Heriau

Heriau cyn y pandemig wedi eu gwaethygu

- **Amodau gwaith ansicr** wedi eu dwysáu, llai o bwysau masnachol i fabwysiadu arferion gwaith teg
- Her i sicrhau **gwaith teg, da**
- Byddai rhai yn cytuno i **unrhyw fath o gyflogaeth**
- **Annhegwch** sydd yn ehangu

Heriau newydd oherwydd y pandemig

- Effeithio ar **iechyd a lles meddwl**
- **Amharu** ar lwybrau cyflogaeth, yn cynnwys dysgu galwedigaethol
- **Problemau gofal plant**
- **Heriau** o ran ysgogiad
- **Effaith creithio** hirdymor

Mewnwelediadau ansoddol - canfyddiadau

Ond rhai effeithiau cadarnhaol

- Y rhan fwyaf o bobl ifanc mewn cyflogaeth sefydlog yn teimlo eu bod yn cael eu **cefnogi'n dda** gan eu cyflogwr
- Newidiadau i amgylchiadau cyflogaeth yn gallu gweithredu fel **catalydd** i ddilyn uchelgais
- Sefydliadau'r trydydd sector yn teimlo bod diddordeb cynyddol mewn **entrepreneuriaeth** ymysg pobl ifanc

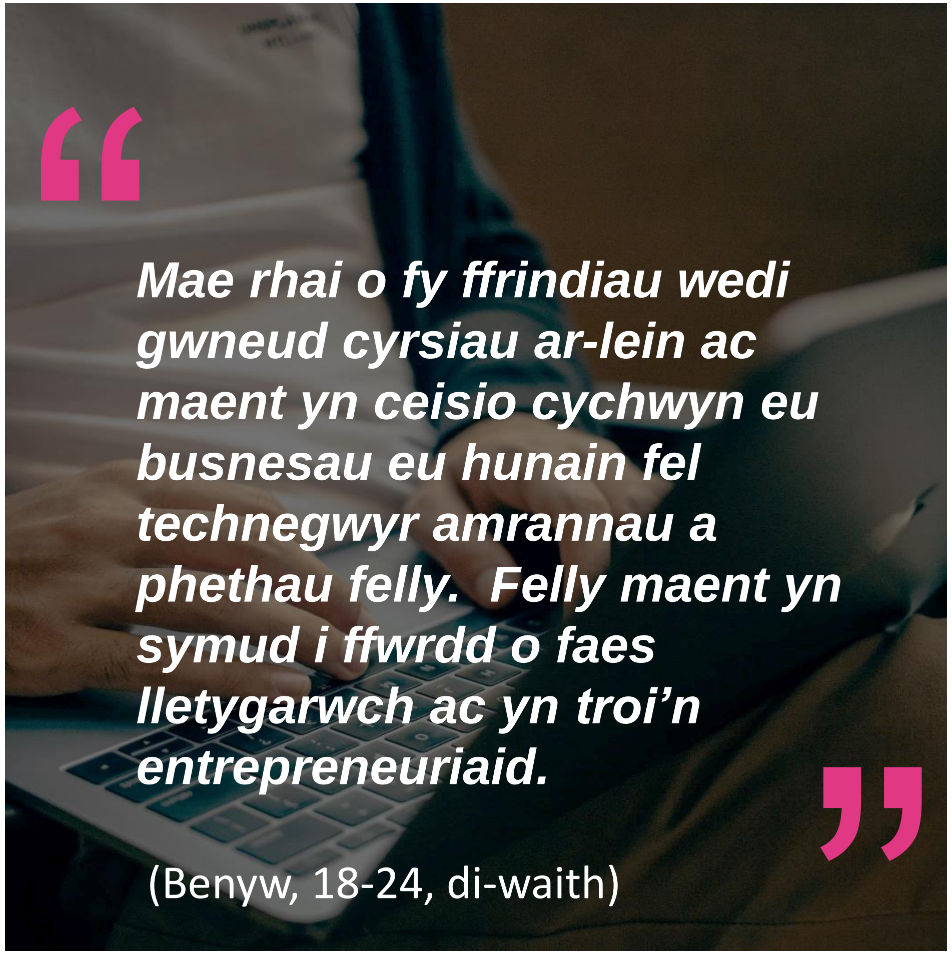

Ymyriadau presennol a’u heffeithiolrwydd ymddangosiadol

Mewnwelediadau ansoddol - canfyddiadau

Nid yw pobl ifanc yn ymwybodol o gefnoga

- **Nid cymorth sydd uchaf ar feddwl y rhan fwyaf o bobl ifanc.** Ychydig iawn o ffynonellau cymorth ffurfiol a nodwyd
- Dywedodd y rhan fwyaf eu bod yn dibynnu ar **deulu neu ffrindiau** am gymorth emosiynol ac ariannol weithiau
- **Aneglur yn aml ble** i gael cymorth gyda phroblemau'n ymwneud â gwaith
- **Profiadau cymysg** i'r ychydig oedd wedi defnyddio cymorth allanol o'r fath

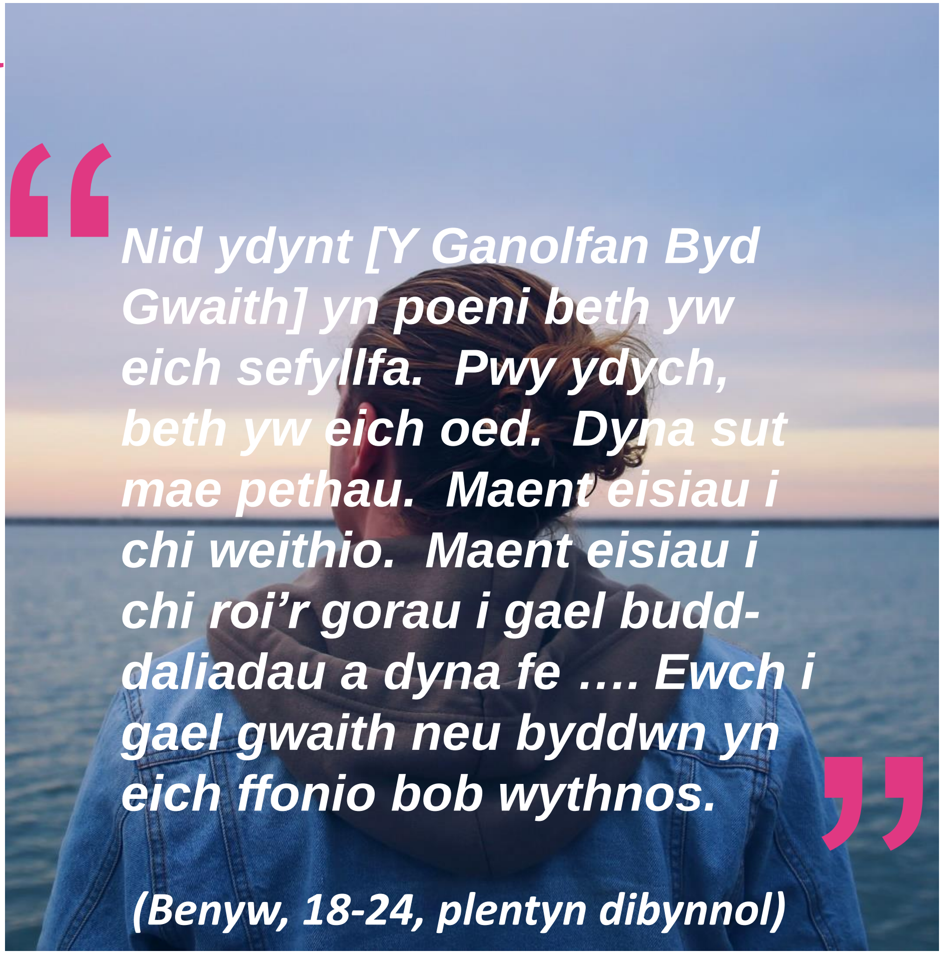

Mewnwelediadau ansoddol - canfyddiadau

Ymyriadau yn gwneud rhywfaint o wahaniaeth ond cyfyngiadau

Roedd rhai gwneuthurwyr penderfyniadau a dylanwadwyr yn teimlo bod

- Ymyriadau **yn rhoi profiad gwaith, prentisiaethau, lleoliadau neu swyddi i bobl ifanc** mwy difreintiedig yn bolisïau effeithiol
- **Kickstart** yn gwneud gwahaniaeth – ond weithiau'n cael ei feirniadu am gyrhaeddiad cyfyngedig a biwrocratiaeth
- **Cymunedau am Waith, Cymunedau am Waith a Mwy** weithiau'n cael ei nodi i fod yn helpu pobl ifanc i ddatblygu sgiliau cyflogadwyedd
- **Ffyrlo** yn cael ei ystyried yn llwyddiannus ond y disgwyliad yw ei fod yn cuddio llawer iawn o ddiweithdra

Mewnwelediadau ansoddol - canfyddiadau

Ymyriadau yn gwneud rhywfaint o wahaniaeth ond cyfyngiadau

- Ychydig iawn o ymyriadau yn canolbwyntio ar **iechyd a llesiant** yn cael eu codi
- Cyfeiriad cyfyngedig at ymagweddau presennol gyda'r nod o helpu pobl ifanc i gael mynediad at **waith teg**
- Ni soniwyd llawer am ymyriadau ar gyfer pobl ifanc â **phlant dibynnol**
- Rhai sefydliadau trydydd sector yn gweithio'n agos gydag unigolion ar **iechyd meddwl a hunanhyder**

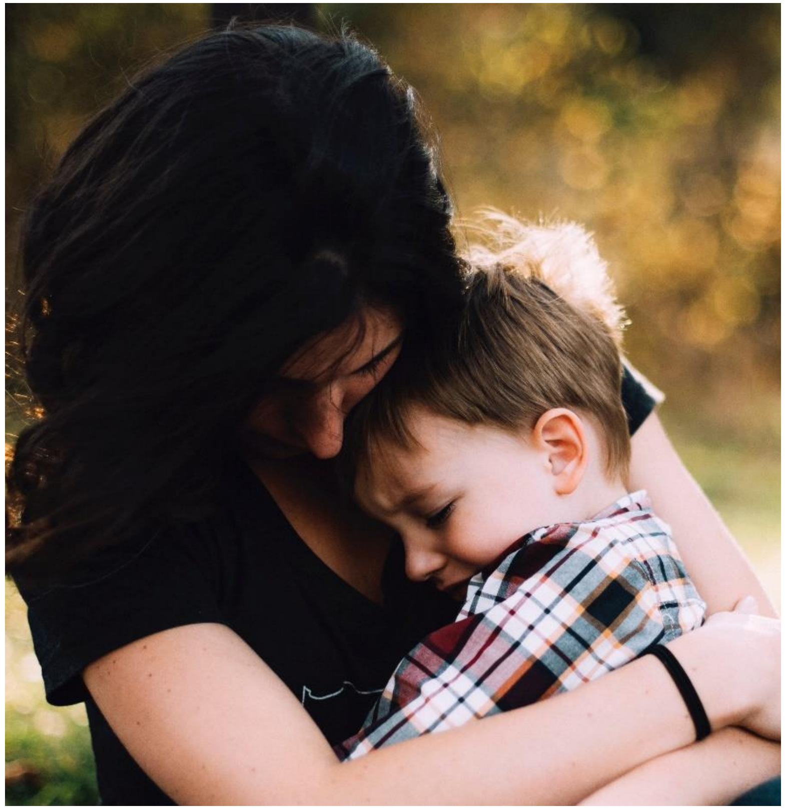

Mewnwelediadau ansoddol - canfyddiadau

Ymyriadau yn gwneud rhywfaint o wahaniaeth ond cyfyngiadau

- **Y tu hwnt i Gymru**, roedd yr Alban, Gogledd Iwerddon, Denmarc a Quebec yn cael eu hamlygu fel gwledydd oedd yn mabwysiadu ymagweddau oedd yn cefnogi pobl ifanc – ac y dylid eu harchwilio

- **Rhy gynnar** i allu gwerthuso effeithiolrwydd ymyriadau presennol i gefnogi pobl ifanc yn iawn

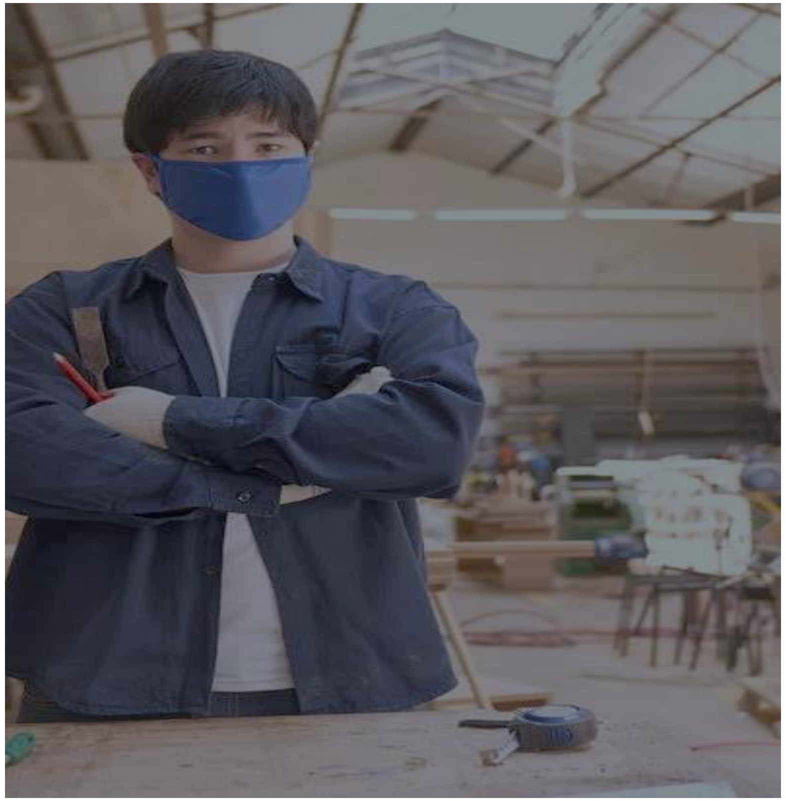

Beth gellir ei wneud?

- Ymyriadau Addawol
  - Map tystiolaeth
- Mewnwelediadau ansoddol:
  - Pobl ifanc
  - Trydydd sector
  - Gwneuthurwyr penderfyniadau a dylanwadwyr

Ymyriadau addawol i wella iechyd a thegwch iechyd

Map tystiolaeth

alma economics

Map tystiolaeth

Offeryn ar-lein rhyngweithiol

- Ymyrraeth a chanlyniad iechyd
- Grŵp demograffig
- COVID/Dirywiad economaidd/arall
- Effaith

Polisïau gweithredol y farchnad lafur						
	Iechyd cyffredinol	Iechyd corfforol	Iechyd meddwl	Llesiant seicolegol	Canlyniadau plant	Tegwch/annhegwch iechyd
Rhaglenni gweithredol y farchnad lafur (gan gyfuno gwahanol fesurau polisi)	4	1	8	7		5
Rhaglenni ieuenctid			2			
Rhaglenni addysg a hyfforddiant	1	3	6	2		3
Creu swyddi			2	2		1
Cymorth i chwilio am waith			3	1		
Sancsiynau budd-daliadau		2	3			1

https://phw.nhs.wales/services-and-teams/wider-determinants-of-health-unit/good-fair-work/

Chwe chategori o ymyrraeth

Ymyriadau addawol i wella iechyd a thegwch iechyd

Gweithredol
- Hyfforddiant,
- Creu swyddi,
- Cymorth i chwilio am swydd

Goddefol
- Budd-daliadau diwethdra

Penodol i Covid
- Cynllun cadw swyddi,
- Kickstart

Cymorth i deuluoedd
- Absenoldeb rhiant,
- Gofal plant,
- O fudd-dâl i waith

Trosglwyddo incwm
- Incwm sylfaenol cyffredinol,
- Credydau treth
- Trosglwyddiadau arian parod

Deddfwriaeth lafur
- Diogelwch cyflogaeth,
- Isafswm cyflog

Beth gellir ei wneud?

Mewnwelediadau ansoddol

beaufortresearch

Mewnwelediadau ansoddol – Beth gellir ei wneud?

Pedair thema

Cymorth penodol	Gwaith teg, da
Ymyriadau ehangach	Ffyrdd o weithio

Mewnwelediadau ansoddol – Beth gellir ei wneud?

Cymorth i bobl ifanc

- Cynnig wedi ei warantu e.e. swydd, profiad gwaith, prentisiaeth
- Amser addysg, sgiliau trosglwyddadwy
- Cyngor gyrfaoedd, hyfforddiant
- Llwybrau wedi eu strwythuro
- Cyllid gofalwyr

- **Canolbwyntio ar y rheiny sydd wedi eu heffeithio waethaf**

> "Os ydych yn gwneud mwy na 21 awr o astudio yr wythnos byddwch yn colli eich Lwfans Gofalwr. Rwyf wedi cael pobl ifanc sydd wedi gadael coleg… er mwyn gallu fforddio byw. Ac ni ddylai pobl ifanc orfod gwneud y dewis hwnnw."
>
> Sefydliad trydydd sector

Mewnwelediadau ansoddol – Beth gellir ei wneud?

Gwaith teg, da

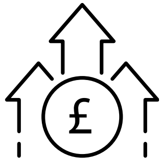

- Cynyddu’r isafswm cyflog

- Mwy o sicrwydd gydag oriau gwaith (pobl ifanc)

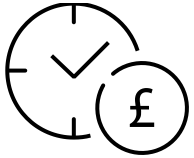

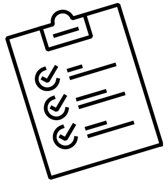

- Gofyniad gwaith teg os ydych yn derbyn cyllid Llywodraeth Cymru

- Gofal plant cost isel neu am ddim (pobl ifanc)

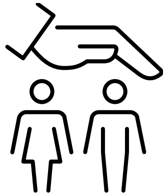

- Cyflogwyr yn cefnogi iechyd, yn cynnwys lles meddwl

Mewnwelediadau ansoddol – Beth gellir ei wneud?

Ymyriadau ehangach

- Swyddi gwyrdd

- Rôl y sector cyhoeddus

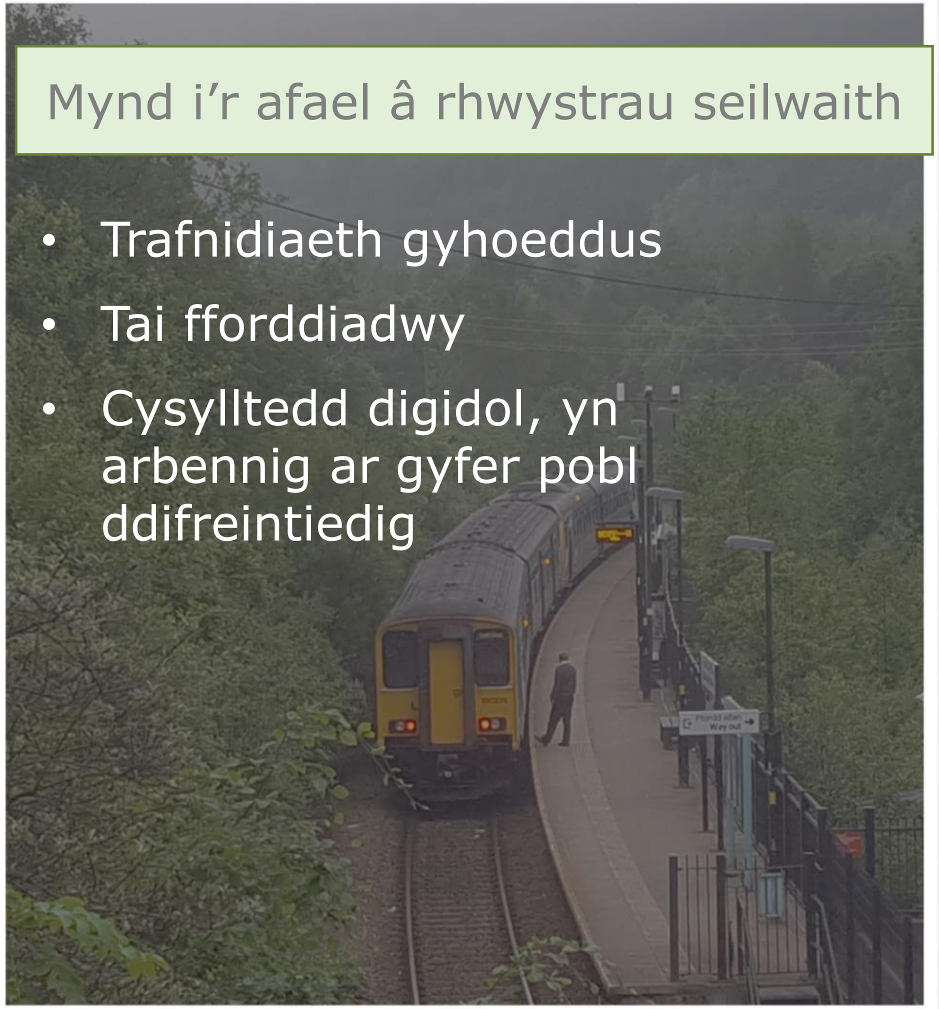

Mynd i'r afael â rhwystrau seilwaith

- Trafnidiaeth gyhoeddus
- Tai fforddiadwy
- Cysylltedd digidol, yn arbennig ar gyfer pobl ddifreintiedig

Mewnwelediadau ansoddol – Beth gellir ei wneud?

Ffyrdd o weithio

- **Llais pobl ifanc** - mewn ymchwil, cydgynhyrchu atebion, ymyriadau
- Cyflogwyr ac eraill i **werthfawrogi**'r hyn sydd gan berson ifanc i'w gynnig
- Ymestyn **ymyriadau presennol** yn hytrach na cheisio dechrau o'r dechrau

Mwy o weithio mewn partneriaeth

Cydweithredu cryfach rhwng sefydliadau i gefnogi pobl ifanc yn fwy effeithiol

e.e. datblygu polisi; rhwng busnes ac awdurdodau lleol

LLESIANT CENEDLAETHAU'R DYFODOL

WELL-BEING OF FUTURE GENERATIONS

Diolch

Thank you